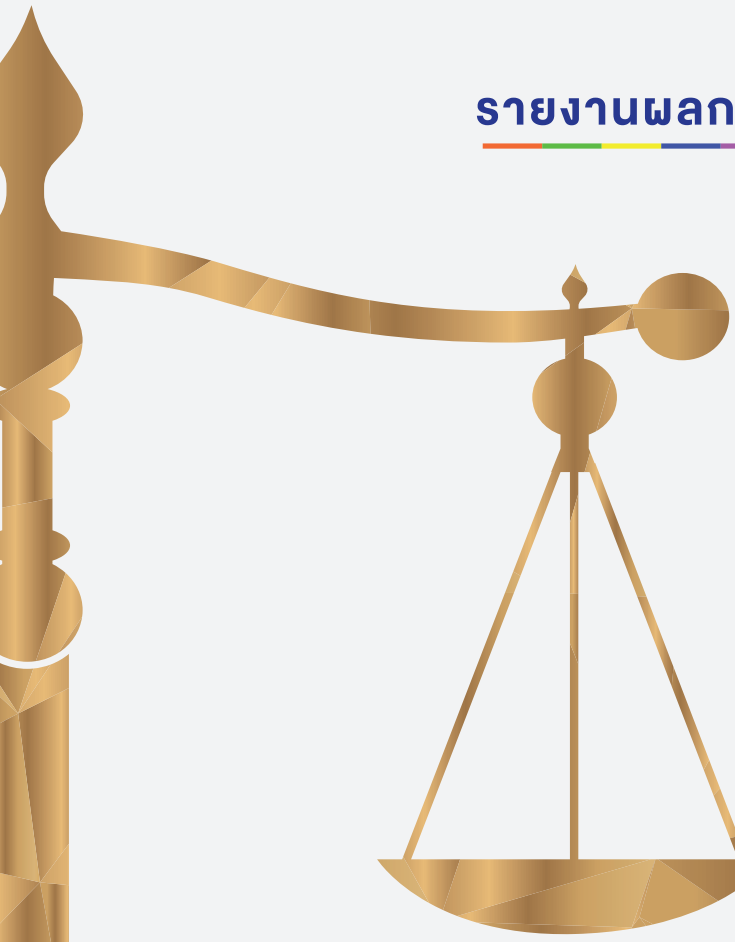
รายงานผลการดำเนินงาน

การขับเคลื่อน และพัฒนาการเสริมสร้าง หลักนิติธรรมแห่งชาติ

สำนักงานกิจการยุติธรรม
กระทรวงยุติธรรม

คำนำ

หลักนิติธรรม (Rule of Law) เป็นพื้นฐานสำคัญเพื่อดูแลประโยชน์ส่วนรวมของประเทศและความผาสุกของประชาชน เป็นปัจจัยเกื้อกูลการพัฒนาที่ยั่งยืน อีกทั้งยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในด้านการลงทุนของประเทศ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (UN Sustainable Development Goals: SDGs) เป้าหมายที่ 16 สันติภาพ ความยุติธรรม และสถาบันที่เข้มแข็ง ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนว่ามีความเกี่ยวข้องกันโดยตรง อันเป็นการสมควรที่รัฐบาลจะได้ขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น เพื่ออำนวยประโยชน์แก่ประเทศชาติ และประชาชนโดยรวม ประกอบกับรัฐบาลในสมัย นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 151/2567 ลงวันที่ 25 เมษายน 2567 และสมัยนางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 77/2568 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2568 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) โดยมีศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นเลขานุการฯ อีกทั้งมอบหมายให้กระทรวงยุติธรรม โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการนำเสนอว่าด้วยเรื่องของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป้าหมายที่ 16 (Sustainable Development Goal: SDG 16) และหลักนิติธรรมของประเทศไทย เพื่อขับเคลื่อนและบูรณาการการทำงานระหว่างหน่วยงานในกิจการกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการรวบรวมประวัติความเป็นมาการดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ที่ผ่านมา ทั้งจากผลการประชุมและเวทีสัมมนาในการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ อันแสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ของรัฐที่มุ่งดำเนินการเพื่อส่งเสริมหลักนิติธรรมในประเทศไทย

บทสรุปผู้บริหาร

ในบริบทของการแข่งขันและความเชื่อมั่นด้านหลักนิติธรรมในระดับนานาชาติ ดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ของ World Justice Project ยังเป็นปัจจัยสำคัญที่สะท้อนผ่านตัวชี้วัดระดับโลก ซึ่งใช้ประเมินคุณภาพของระบบกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมาย และความเชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรม ด้วยเหตุนี้ รัฐบาลไทยจึงได้จัดตั้ง “คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)” ขึ้น เพื่อทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการกำหนดทิศทางเชิงนโยบาย บูรณาการการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลักดันให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม

พัฒนาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 151/2567 ลงวันที่ 25 เมษายน 2567 ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยรัฐบาลของ นายเศรษฐา ทวีสิน มีลักษณะเป็นการวางรากฐานเชิงโครงสร้างและการวิเคราะห์สถานการณ์ โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการ การดำเนินงานในช่วงนี้มุ่งเน้นการประเมินสถานะของหลักนิติธรรมในประเทศไทยอย่างรอบด้าน โดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์และตัวชี้วัดสากลเป็นฐานในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งจัดตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อขับเคลื่อนงานในมิติต่าง ๆ อันครอบคลุมทั้งด้านการบริหารภาครัฐ สิทธิขั้นพื้นฐาน การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม ผลการวิเคราะห์ในระยะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงข้อจำกัดเชิงโครงสร้างหลายประการ อาทิ ความไม่สม่ำเสมอในการบังคับใช้กฎหมาย ความซ้ำซ้อนและความไม่มีประสิทธิภาพของระบบราชการ กฎหมายและระเบียบบางประการที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา รวมถึงปัญหาการทุจริตที่ยังคงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนต่อรัฐ โดยจุดเด่นของระยะนี้อยู่ที่การสร้างฐานข้อมูล การกำหนดกรอบแนวคิด และการวางโครงสร้างการขับเคลื่อน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการดำเนินงานในระยะต่อไป

ในสมัยรัฐบาลของ นางสาวแพทองธาร ชินวัตร ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ตามคำสั่งนายกรัฐมนตรี ที่ 77/2568 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2568 ได้เปลี่ยนผ่านจากการวิเคราะห์ข้อมูลไปสู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบายและการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น โดยยังคงมี ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธานคณะกรรมการ แนวทางสำคัญในระยะนี้คือการฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชนและนานาชาติในระบบกฎหมายของประเทศ การส่งเสริมความโปร่งใสและการสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน โดยมีการเชื่อมโยงการดำเนินงานเข้ากับกรอบมาตรฐานขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น Organisation for Economic Co-operation and Development และ World Bank การปรับโครงสร้างการทำงานในระยะนี้ได้ลดความซ้ำซ้อนและเพิ่มความคล่องตัว โดยมุ่งเน้นประเด็นหลักที่สามารถขับเคลื่อนให้เกิดผลลัพธ์ได้จริง เช่น การผลักดันแนวคิดรัฐบาลเปิด (Open Government) การเปิดเผยข้อมูลภาครัฐในรูปแบบที่เข้าถึงได้ง่าย การปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนการกำหนดตัวชี้วัดที่สามารถติดตามและประเมินผลได้อย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตาม แม้จะมีความก้าวหน้าในการกำหนดนโยบายและกลไกการขับเคลื่อน แต่ประเทศไทยยังคงเผชิญกับความท้าทายเชิงโครงสร้างที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะในด้านการบังคับใช้กฎหมายที่ยังขาดความสม่ำเสมอและอาจมีลักษณะเลือกปฏิบัติในบางกรณี กระบวนการยุติธรรมที่มีความล่าช้า โครงสร้างของหน่วยงานภาครัฐที่ยังมีความซ้ำซ้อนและขาดการบูรณาการข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนข้อจำกัดด้านความโปร่งใสและการเข้าถึงข้อมูลของประชาชน ซึ่งล้วนส่งผลต่อระดับความเชื่อมั่นของสังคมต่อระบบกฎหมายและสถาบันของรัฐ

ในภาพรวม การดำเนินงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) สะท้อนถึงความพยายามของรัฐในการยกระดับระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยมีพัฒนาการที่ชัดเจนจากระยะของการวิเคราะห์และวางโครงสร้างไปสู่ระยะของการขับเคลื่อนเชิงนโยบายและการปฏิบัติเพื่อตอบความสำเร็จในระยะยาวที่ขึ้นอยู่กับความต่อเนื่องของนโยบาย การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และความสามารถในการแปลงนโยบายไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลอย่างแท้จริง หากสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) จะเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างหลักนิติธรรมของประเทศไทย สร้างความเชื่อมั่นในระบบยุติธรรม และสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว

ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนหลักนิติธรรมของประเทศบรรลุผลอย่างยั่งยืน จำเป็นต้องมีการดำเนินนโยบายอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานการบังคับใช้กฎหมายให้มีความเป็นธรรมและสม่ำเสมอ การนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดดุลพินิจและเพิ่มความโปร่งใส การพัฒนาระบบรัฐบาลเปิดเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน การทบทวนและปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมดิจิทัล รวมถึงการเสริมสร้างวัฒนธรรมของหลักนิติธรรมในทุกระดับของสังคม จึงได้มีการประชุมสัมมนา ภายใต้กรอบแนวคิด “Thailand Rule of Law NEXT” ซึ่งมุ่งเน้นการเปลี่ยนผ่านจากหลักนิติธรรมที่เน้นตัวบทกฎหมายและอำนาจรัฐ ไปสู่หลักนิติธรรมที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์สำคัญจากการประชุมสัมมนา ดังนี้

- ยกระดับหลักนิติธรรมให้เป็นเงื่อนไขของความชอบธรรมทางการเมืองและการพัฒนา มิใช่เพียงหลักทางเทคนิคตามกรอบกฎหมาย
- ปรับกระบวนการตรากฎหมายให้มีส่วนร่วมของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อเพิ่มความชอบธรรมและความยั่งยืนของกฎหมาย
- เปลี่ยนผ่านสู่ระบบความยุติธรรมที่ประชาชนเข้าถึง เข้าใจ และใช้ประโยชน์ได้ ลดความซ้ำซ้อนและต้นทุนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
- ยืนยันสิทธิขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นหัวใจหลักในการกำหนดนโยบายด้านกระบวนการยุติธรรม
- คุ้มครองเสรีภาพในการแสดงออกและการมีส่วนร่วมในฐานะกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาหลักนิติธรรม
- ลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างผ่านการบูรณาการสิทธิทางสังคมเข้ากับนโยบายสาธารณะ
- พัฒนาระบบฟื้นฟูและคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำและเสริมสร้างความปลอดภัยของสังคม
- ส่งเสริมหลักนิติธรรมเชิงรุก โดยบูรณาการการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบนโยบาย

โดยสรุป การจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) เป็นจุดเริ่มต้นของการยกระดับกลไกเชิงสถาบัน สามารถอธิบายได้ว่าเป็น “กระบวนการต่อเนื่องเชิงยุทธศาสตร์” ที่เริ่มต้นจากการสร้างฐานข้อมูลและความเข้าใจเชิงโครงสร้าง (Problem Identification and Institutional Mapping) และพัฒนาไปสู่การขับเคลื่อนเชิงนโยบายและการดำเนินการ (Policy Implementation and Reform) ซึ่งถือเป็นทิศทางที่สอดคล้องกับหลักการพัฒนานโยบายสาธารณะในระดับสากล ขณะที่การจัดประชุมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้ทำหน้าที่เป็นพื้นที่สังเคราะห์องค์ความรู้และข้อเสนอจากหลายภาคส่วน จนนำไปสู่กรอบนโยบาย “Thailand Rule of Law NEXT” ซึ่งวางรากฐานให้หลักนิติธรรมของประเทศไทยก้าวสู่มาตรฐานสากล สร้างความเชื่อมั่นในระดับนานาชาติ และสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศในระยะยาว

สารบัญ

01 ประวัติความเป็นมาของคณะกรรมการขับเคลื่อน และพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ 09

02 พัฒนาการและผลการประชุมของคณะกรรมการ ขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ 11
- ยุคสมัยของรัฐบาลนายเศรษฐา ทวีสิน
- ยุคสมัยของรัฐบาลนางสาวแพทองธาร ชินวัตร

03 ผลการประชุมสัมมนา ยกระดับการขับเคลื่อน และเสริมสร้างหลักนิติธรรม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้หัวข้อ “Thailand Rule of Law NEXT 2026” 57

04 แนวทางการขับเคลื่อนและส่งเสริมหลักนิติธรรม ของประเทศไทยให้มีความเข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากล มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 71

05 ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อน และการส่งเสริมหลักนิติธรรมให้มีความเข้มแข็ง และเป็นที่ยอมรับในระดับสากล มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 76

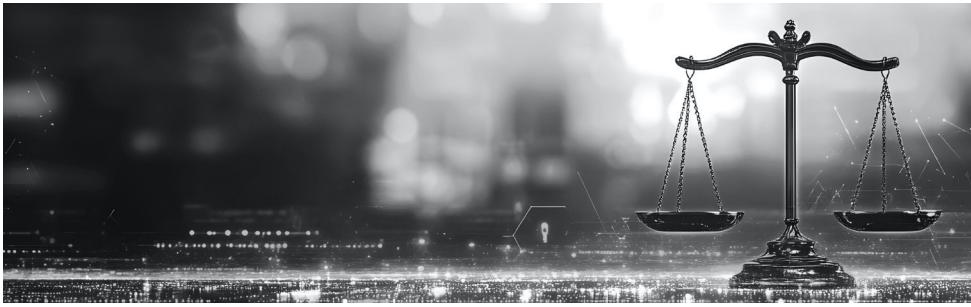

คณะกรรมการ
ขับเคลื่อนและพัฒนาการ
เสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ

ประวัติความเป็นมา

หลักนิติธรรมเป็นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตย ในการคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ และสร้างความยุติธรรมในสังคม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 3 และมาตรา 26 ได้กำหนดให้รัฐต้องปฏิบัติตาม หลักนิติธรรมและไม่จำกัดสิทธิประชาชนเกินสมควร ซึ่งนำมาสู่นโยบายของรัฐในการ บริหารราชการแผ่นดินโดยยึดหลักนิติธรรม การบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นธรรม และการปราบปรามการทุจริต ประกอบกับ นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี ในขณะนั้น แถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันจันทร์ที่ 11 กันยายน 2566 โดยมีนโยบายที่จะผลักดัน และสนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างรัฐ กับประชาชน และประชาชนกับประชาชน ที่มีความแตกต่างกันทางความคิด ศาสนา และอุดมการณ์ ให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ภายใต้หลักนิติธรรมที่เข้มแข็ง เพื่อเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือและเพิ่มความเชื่อมั่นด้านการลงทุนของประเทศ รวมถึงการวางรากฐานไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาด้านอื่น ๆ รัฐบาลมีความมุ่งมั่น ที่จะดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จและเกิดผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว และอยู่บนพื้นฐาน ของความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ รวมถึงสอดคล้องกับกฎหมายและระเบียบ ที่เกี่ยวข้อง และกระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของสังคมที่มีหลักนิติธรรมเป็นพื้นฐาน ในการส่งเสริมสังคม สงบสุข และศักยภาพการแข่งขันของประเทศอย่างยั่งยืน และเล็งเห็นว่าประเทศไทยสามารถ ดำเนินการเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประเทศตามหลักนิติธรรม และเพิ่ม ค่าคะแนนหลักนิติธรรมด้วยความร่วมมือกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

จึงมีความจำเป็นในการจัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ขึ้นมา เพื่อขับเคลื่อนหลักนิติธรรมของประเทศให้มีความเป็นรูปธรรมและต่อเนื่องเพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 (SDG 16) ของสหประชาชาติ “การสร้างสังคมที่สงบสุข การสร้างกระบวนการยุติธรรม และการมีสถาบันที่มีประสิทธิภาพ” คือการส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุม ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ รวมถึงเพื่อยกระดับหลักนิติธรรมของประเทศไทย ให้สอดคล้องกับดัชนีชี้วัดสากลที่สำคัญ โดยเฉพาะดัชนีชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ของ World Justice Project: WJP ทั้งในมิติข้อจำกัดของอำนาจรัฐ” (Constraints on Government Powers) และ “ปราศจากการทุจริต” (Absence of Corruption) ตามกรอบของ WJP กล่าวคือ การที่คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบโครงสร้างการใช้อำนาจของรัฐ การวิเคราะห์ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สม่ำเสมอ และการระบุปัญหาการทุจริตในภาครัฐ สะท้อนถึงความพยายามในการประเมินประสิทธิภาพของกลไกถ่วงดุลอำนาจและระบบตรวจสอบของรัฐ ซึ่งถือเป็นแกนกลางของหลักนิติธรรมตามแนวคิดของ WJP ในแง่มิติ “รัฐบาลเปิด” (Open Government) และ “การบังคับใช้กฎหมาย” (Regulatory Enforcement) ช่วยผลักดันนโยบาย Open Government Data และการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ส่งเสริมความโปร่งใส การเข้าถึงข้อมูล และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของ Open Government ตาม WJP สุดท้าย คือ สอดคล้องกับมิติ “สิทธิขั้นพื้นฐาน” (Fundamental Rights) และ “กระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา” (Civil and Criminal Justice) ของ WJP โดยเฉพาะในประเด็นการคุ้มครองสิทธิของประชาชน การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี ซึ่งเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่ใช้สะท้อนคุณภาพของระบบยุติธรรมในแต่ละประเทศ

พัฒนาการของ
คณะกรรมการขับเคลื่อน
และพัฒนาการเสริมสร้าง
หลักนิติธรรมแห่งชาติ

ยุคสมัยของรัฐบาล นายเศรษฐา ทวีสิน

➲ มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 151/2567 ลงวันที่ 25 เมษายน 2567 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) โดยมี ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน และให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติเรียกโดยย่อว่า “กขนช.” ประกอบด้วย

ที่ปรึกษา

(1)	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	ที่ปรึกษา
(2)	ศาสตราจารย์พิเศษ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์	ที่ปรึกษา
(3)	ศาสตราจารย์กิตติคุณ วิทิต มันตาภรณ์	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

(1)	ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ	ประธานกรรมการ
(2)	ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
(3)	เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
(4)	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	กรรมการ
(5)	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	กรรมการ
(6)	ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(7)	ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสกาววงศ์	กรรมการ
(8)	พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	กรรมการ
(9)	นายธนา เวสโกสิทธิ์	กรรมการ
(10)	นายนครินทร์ วนกิจไพบูลย์	กรรมการ

(11)	นางสาวนัยนา สุภาพึ่ง	กรรมการ
(12)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย	กรรมการ
(13)	ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ
(14)	นายเสรี นนทสูติ	กรรมการ
(15)	นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	กรรมการ
(16)	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมประชุมเฉพาะคราว คราวละไม่เกิน 2 คน	กรรมการ
(17)	ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	กรรมการและเลขานุการ
(18)	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(19)	รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

(1) วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นที่เกี่ยวข้องระหว่างหลักนิติธรรมกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ 16 ของ SDGs

(2) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มี แก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหลักนิติธรรมเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

(3) กำกับ ติดตาม ขับเคลื่อนส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ยกระดับการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

(4) ติดตามประเมินผลและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบายมาตรการและแนวทางที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) กำหนด

(5) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงานหรือที่ปรึกษาเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของ กขนช.

(6) ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

➲ คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มีโครงสร้างหลักและคณะอนุกรรมการภายใต้การกำกับดูแลเพื่อขับเคลื่อนงานในมิติที่แตกต่างกัน โดยสามารถแบ่ง 8 ปัจจัยของ WJP เป็น 4 คณะอนุกรรมการ ได้แก่

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ พิจารณา 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 1 การจำกัดอำนาจรัฐ ปัจจัยที่ 2 การปลอดจากทุจริตคอร์รัปชัน และปัจจัยที่ 3 ภาครัฐระบบเปิด

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน พิจารณา ปัจจัยที่ 4 สิทธิขั้นพื้นฐาน

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมาย พิจารณา 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 5 ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และปัจจัยที่ 6 การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 4 ด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา พิจารณา 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 7 กระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง และปัจจัยที่ 8 กระบวนการยุติธรรมทางอาญา

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ

1. นายพิเศษ สอาดเย็น	ประธานอนุกรรมการ
2. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนหน่วยงานที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
5. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
8. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรม ที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นการจำกัดอำนาจรัฐ การป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน และภาครัฐระบบเปิด

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นการจำกัดอำนาจรัฐ การป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน และภาครัฐระบบเปิด และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ

3. ประสาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติมอบหมาย (กขนช.)

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

1. นายเสรี นนทสูติ	ประธานอนุกรรมการ
2. อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
3. นางสาวนัยนา สุภาพึ่ง	อนุกรรมการ
4. นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนหน่วยงานที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
6. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
9. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นสิทธิขั้นพื้นฐาน

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นสิทธิขั้นพื้นฐาน และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาและบังคับใช้กฎหมาย

1. นายธนา เวสโกสิทธิ์	ประธานอนุกรรมการ
2. พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานอนุกรรมการ
3. นายธนกฤต วรธนัชชากุล	อนุกรรมการ
4. นายวีรศักดิ์ โชติวานิช	อนุกรรมการ
5. พันเอก สาตถพงศ์ รัตนวิจิตร	อนุกรรมการ
6. นางสาวอรุณศรี วิชชาวุธ	อนุกรรมการ
7. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ	อนุกรรมการ
8. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 1 คน	อนุกรรมการ
9. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และการบังคับใช้กฎหมาย

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และการบังคับใช้กฎหมาย และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 4 ด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา

1. ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสกาววงศ์	ประธานอนุกรรมการ
2. ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	อนุกรรมการ
3. ผู้แทนหน่วยงานที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
4. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
5. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
7. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 1/2567

วันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม 10 - 06 อาคารกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม กรุงเทพมหานคร

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม

ที่ประชุมรับทราบ

1. หลักการและเหตุผลของการจัดตั้ง กขนช. และคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการฯ และหนังสือลาออกจากการเป็นที่ปรึกษา กขนช. ของศาสตราจารย์กิตติคุณ วิทิต มันตาภรณ์

2. ที่ประชุมมีมติพิจารณาและศึกษาวิเคราะห์ดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index) ของโครงการยุติธรรมโลก (World Justice Project: WJP) ตัวชี้วัดสากลอื่น และความเชื่อมโยงต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เป้าหมายที่ 16 เมื่อวันพุธที่ 19 มิถุนายน 2567 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม 10 - 06 อาคารกระทรวงยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม กรุงเทพมหานคร

การจัดลำดับค่าคะแนนดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม ตามมติคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2567 วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2567 ณ ตึกภักดีบดินทร์ ทำเนียบรัฐบาล กรุงเทพมหานคร โดยมี นายพีระพันธุ์ สาลีรัฐวิภาค รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพลังงาน เป็นประธานฯ โดยพิจารณาตาม 8 ปัจจัยหลัก และ 44 ปัจจัยย่อยของดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (Rule of Law Index: RoL Index) ที่จัดทำโดยโครงการยุติธรรมโลก (The World Justice Project: WJP) ตลอดจนพิจารณาตามเกณฑ์ 4 ระดับ รายละเอียดดังนี้

LEVEL 1 สีแดง มีคะแนนระหว่าง 0.21 - 0.30 คะแนน
หมายถึง ปัจจัยที่ต้องดำเนินการทันที
มีปัจจัยย่อย จำนวน 3 ปัจจัยย่อย

LEVEL 2 สีส้ม มีคะแนนระหว่าง 0.31 - 0.40 คะแนน
หมายถึง ปัจจัยที่ควรเร่งดำเนินการ/แก้ไข
มีปัจจัยย่อย จำนวน 8 ปัจจัยย่อย

LEVEL 3 สีเหลือง มีคะแนนระหว่าง 0.41 - 0.50 คะแนน
หมายถึง ปัจจัยที่ควรปรับปรุง
มีปัจจัยย่อย จำนวน 20 ปัจจัยย่อย

LEVEL4 สีเขียว มีคะแนนตั้งแต่ 0.51 ขึ้นไป
หมายถึง ปัจจัยที่ควรพัฒนาต่อไป
มีปัจจัยย่อย จำนวน 13 ปัจจัยย่อย

สถานการณ์ที่ท้าทายหลักนิติธรรมประเทศไทย ประกอบไปด้วย

- ปัญหาเชิงโครงสร้างของการบริหารงานประเทศ
- กฎหมายและระเบียบ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ
- การบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ไม่เข้มแข็ง (ด้วยเหตุตัวบทกฎหมายที่ซับซ้อนและตีความไปได้หลายทิศทาง)
- การทุจริตในภาครัฐ

3. ที่ประชุมเห็นว่าปัจจัยเร่งด่วนที่ควรดำเนินการคือ ปัจจัยที่ 6 การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย

มติที่ประชุม :

1. กำหนดให้การประชุม คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ครั้งที่ 2/2567 ประชุมในวันศุกร์ที่ 5 กรกฎาคม 2567 เวลา 16.00 น. เป็นต้นไปด้วยวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

2. เห็นชอบให้พิจารณาการจัดลำดับค่าคะแนนตามมติ กพยช. ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2567 มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าคะแนนย้อนหลัง 5 ปี เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของค่าคะแนนในแต่ละปัจจัย

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 2 /2567

วันศุกร์ที่ 5 กรกฎาคม 2567 เวลา 16.00 น. ณ ห้องประชุม JA 1 ชั้น 9 สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม

ที่ประชุมรับทราบ

1. รายงานผลการเข้าร่วมประชุม Advancing the Rule of Law in Asia Pacific: A Regional World Justice Project ณ Faculty of Law, National University of Singapore (NUS) ณ ประเทศสิงคโปร์ ระหว่างวันที่ 27 - 28 มิถุนายน 2567 โดยฝ่ายเลขานุการ ซึ่งมี พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม และ นางสาวนวรัตน์ นาควิจิตร นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ เข้าร่วมการประชุม จัดโดย โครงการยุติธรรมโลก (World Justice Project: WJP) NUS และกระทรวงกฎหมาย ประเทศสิงคโปร์ โดย Associate Professor Jaclyn ผู้อำนวยการ Centre for Asian Legal Studies (NUS) และ นางสาว Sarala Subramaniam อธิบดีกรม International and Advisory กระทรวงกฎหมายกล่าวต้อนรับ ทั้งนี้ นาง Elizabeth Anderson ผู้อำนวยการ WJP ได้กล่าวแนะนำองค์กร วัตถุประสงค์องค์กรและตัวชี้วัดหลักนิติธรรมของ WJP ซึ่งมุ่งหวังมิใช่เพื่อการตำหนิติเตียนแต่เพื่อการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น พร้อมทั้งกล่าวว่าครั้งนี้เป็นการจัดประชุมครั้งแรกในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกของ WJP ที่ประชุมได้หารือใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. **Criminal justice challenges in Asia Pacific:** ประเทศสมาชิกอาเซียนและหลายประเทศในเอเชียแปซิฟิกยังคงเผชิญความท้าทายในกระบวนการยุติธรรมของประเทศในแถบเอเชียแปซิฟิก แม้จะมีวิวัฒนาการด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเพิ่มมากขึ้น โดยยกตัวอย่างการบังคับใช้กฎหมาย บทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ เขตอำนาจศาลตามหลักสากล (universal jurisdiction) และโดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญามาตรา 112 ของประเทศไทย

2. **Defending and Strengthening Judicial Independence:** การเสริมสร้างความแข็งแกร่งของความเป็นอิสระของตุลาการมีความจำเป็นต่อการใช้ดุลพินิจอย่างถูกต้องเป็นธรรม ซึ่งตุลาการควรมีและเสริมสร้างเครือข่ายทั้งในประเทศและในต่างประเทศให้เข้มแข็งหลากหลาย

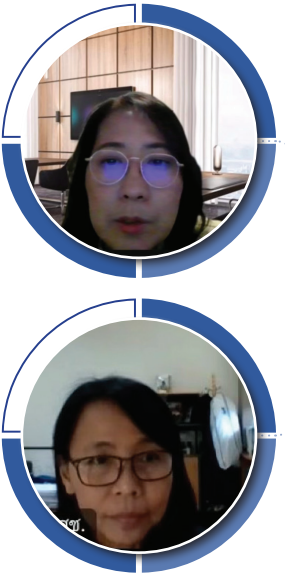
3. **Transparency, Anti - corruption and accountability:** ความโปร่งใสของรัฐด้วยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและสถิติต่าง ๆ ที่จำเป็น เป็นแนวทางหนึ่งในการต่อต้านการทุจริตและความรับผิดชอบของรัฐ ซึ่งประเด็นการต่อต้านทุจริตได้ระบุอยู่ในเป้าหมายย่อยที่ 16.5 ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ที่มีความสัมพันธ์กับเป้าหมายย่อยอื่นของเป้าหมายที่ 16

> **“หลักนิติธรรมจะแข็งแกร่งได้ ขึ้นอยู่กับผู้นำประเทศ องค์กรและผู้ปฏิบัติที่ขับเคลื่อนอย่างเข้มแข็ง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน”**

➲ มติที่ประชุม

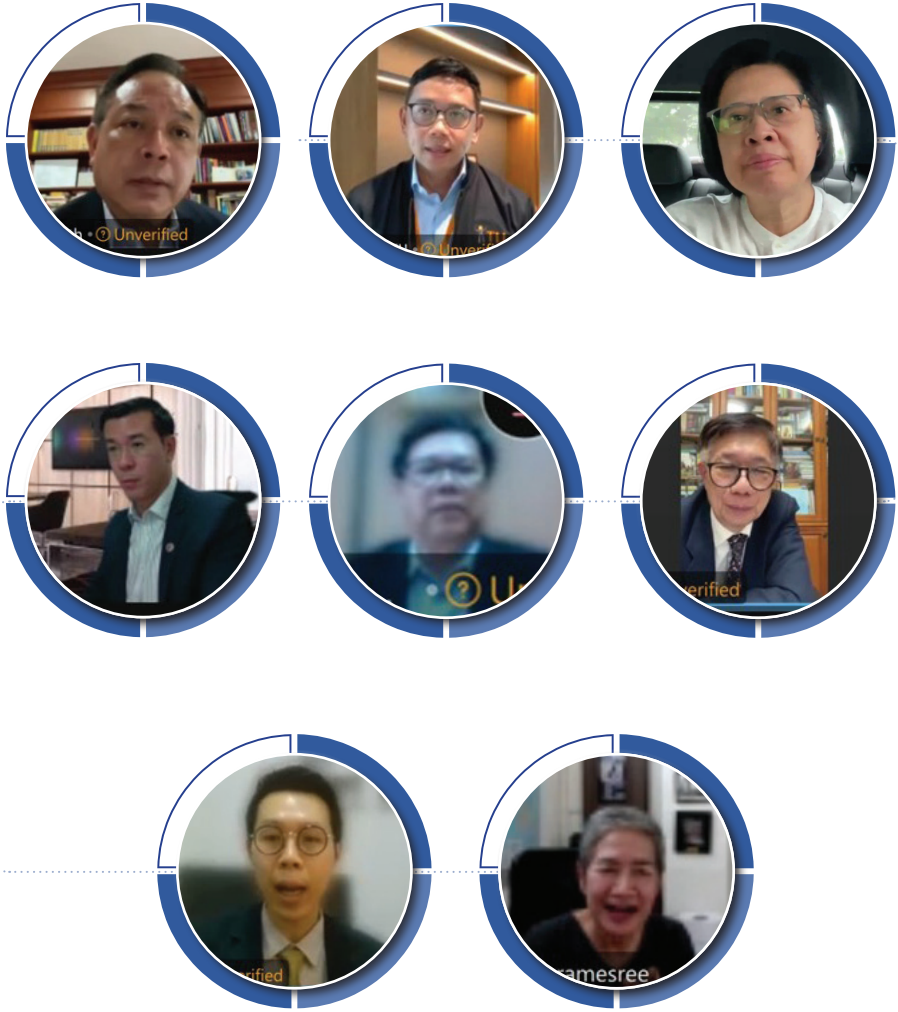
1. เห็นชอบ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 4 ชุด ดังนี้

“คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ”
“คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน”
“คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมาย”
“คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 4 ด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา”

2. ประธาน ฯ ได้ให้ฝ่ายเลขานุการประสานกรรมการแต่ละท่าน ถึงความประสงค์ในการเลือกคณะอนุกรรมการตามความถนัด และให้แต่ละคณะอนุกรรมการ พิจารณาเลือกประธานตามที่เห็นสมควร อีกทั้งให้อนุกรรมการพิจารณาตามเกณฑ์ค่าคะแนนการจัดลำดับค่าคะแนนตามมติคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ครั้งที่ 1 ประจำปี พ.ศ. 2567 เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2567 และพิจารณาเลือกดำเนินการในบางประเด็นที่มีความเร่งด่วน เมื่อดำเนินการแล้วจะสามารถส่งผลให้ประเด็นอื่นดีขึ้นตามไปด้วยตลอดจนให้อนุกรรมการดำเนินการประชุมอย่างน้อยอนุกรรมการละ 2 ครั้ง อย่างไรก็ตาม หากอนุกรรมการชุดใดจะมีการประชุมมากกว่า 2 ครั้ง ก็สามารถดำเนินการได้โดยไม่ได้รับเบี้ยประชุม ทั้งนี้ ให้ดำเนินการแล้วเสร็จก่อนการประชุม กขนช. ครั้งต่อไป

3. กำหนดให้มีการประชุม กขนช. ครั้งที่ 3 /2567 ในห้วงต้นเดือนกันยายน 2567

Unverified

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1/2567

วันพุธที่ 14 สิงหาคม 2567 เวลา 15.30 น. ณ ห้องประชุม JA1 ชั้น 9 สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

นายพิเศษ สอาดเย็น เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่อนุกรรมการ โดยให้พิจารณา 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 1 การจำกัดอำนาจรัฐ ปัจจัยที่ 2 การปลอดจากทุจริตคอร์รัปชัน และ ปัจจัยที่ 3 ภาครัฐระบบเปิด

2. หลักแนวคิดของรัฐบาลโปร่งใสและการคอร์รัปชัน จากมุมมองตามมาตรฐานสากลที่ประกอบด้วยการนำเสนอข้อมูลใน 2 ส่วนคือ (1) การนิยามของรัฐโปร่งใสหรือภาครัฐระบบเปิด และ (2) ข้อมูลเปิดของภาครัฐ ในฐานะเครื่องมือป้องกันการคอร์รัปชัน การนิยามของรัฐโปร่งใสหรือภาครัฐระบบเปิดจากกรอบแนวคิดว่าด้วยหลักนิติธรรมที่ถูกนิยามและวัดผลได้โดย World Justice Project (WJP) ผ่านวิธีการวัดคือ ผลลัพธ์ของสังคมที่มีหลักนิติธรรมที่วางอยู่บน 4 หลักการ คือ การตรวจสอบได้ (Accountability) กฎหมายที่เป็นธรรม (Just Law) รัฐบาลที่โปร่งใส (Open Government) และความยุติธรรมที่เข้าถึงได้และเป็นกลาง (Accessible and Impartial Justice)

3. มีการผลักดันการเปิดเผยข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ จากปี พ.ศ. 2567 ชุดข้อมูลเพื่อการป้องกันคอร์รัปชัน สำหรับประเทศไทย โดยองค์กร แฮนด์ วิสาหกิจเพื่อสังคม (HAND Social Enterprise)

4. คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญให้นายเศรษฐา ทวีสิน นายกรัฐมนตรี สิ้นสุดลงเฉพาะตัวตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 170 (4) จึงเป็นผลให้คณะกรรมการที่นายกรัฐมนตรีได้ลงนามแต่งตั้งต้องสิ้นสุดลงด้วย ซึ่งรวมถึง คณะกรรมการ กขนช. ตามที่ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมฯ อย่างไรก็ตาม ที่ประชุมเห็นควรให้ดำเนินการจัดการประชุมต่อเพื่อเป็นการรวมรวบข้อมูล

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1/2567

วันอังคารที่ 30 กรกฎาคม 2567 เวลา 15.00 น. ณ ห้องประชุม JA1 ชั้น 9 สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

นายเสรี นนทสูติ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่อนุกรรมการ โดยให้พิจารณา ปัจจัยที่ 4 สิทธิขั้นพื้นฐานของดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (RoL Index) ของ World Justice Project และแนวทางการขับเคลื่อนสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามหลักเกณฑ์การจัดลำดับค่าคะแนนที่ กขนช. ได้มีมติเห็นชอบซึ่งสอดคล้องตามมติที่ประชุม กพยช.

2. เห็นควรให้พิจารณาการพัฒนาหลักนิติธรรมในภาพรวมมากกว่าการคำนึงถึงค่าคะแนน และเห็นว่าข้อคำถามของ WJP เป็นการถามความรู้สึกของประชาชนมากกว่าสถานการณ์ความจริง มีข้อจำกัด ล้าสมัย เจาะจงแคบ และไม่ได้สะท้อนประเด็นเพศสภาพของประเทศไทยที่มีการดำเนินให้ดีขึ้นมากแล้ว เป็นการวัดผลลัพธ์มากกว่า จึงเป็นเรื่องยากที่หน่วยงานจะสามารถนำไปดำเนินการให้เป็นผลได้

3. เสนอให้มีการจัดสัมมนาเพื่อเชิญหน่วยงานมาแลกเปลี่ยนข้อมูล และให้นำรายงานระหว่างประเทศ อาทิ Universal Periodic Reviews (URP) ข้อเสนอแนะของสหประชาชาติ ฯลฯ มาพิจารณาด้วย

➲ มติที่ประชุม

1. เชิญผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กรมกิจการเด็กและเยาวชน และกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมาตรฐานและสถานการณ์กับแนวทางการยกระดับค่าคะแนน

2. ให้ฝ่ายเลขานุการศึกษาและประสานประเทศที่มีค่าคะแนนในปัจจัยที่ 4 ดีขึ้นหรือมีค่าคะแนนเท่าประเทศไทยเพื่อขอให้มานำเสนอว่าได้มีการดำเนินการอย่างไร

3. กำหนดการประชุมอนุกรรมการครั้งที่ 2/2567 วันจันทร์ที่ 26 สิงหาคม 2567 วิธีการประชุมทางไกล (Video Conference) เวลา 15.00 น.

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมาย

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ครั้งที่ 1/2567

วันศุกร์ที่ 26 กรกฎาคม 2567 เวลา 13.30 น. ณ ห้องประชุม JA1 ชั้น 9 สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

นายธนา เวสโกสิทธิ์ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่อนุกรรมการ โดยให้พิจารณาดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรม (RoL Index) ของ World Justice Project ในปัจจัยที่ 5 ความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง และปัจจัยที่ 6 การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย ทั้งนี้ ได้พิจารณาแนวทางการขับเคลื่อนการบังคับใช้กฎหมายและความสงบและความมั่นคง ตามหลักเกณฑ์การจัดลำดับค่าคะแนน ที่ กขนช. ได้มีมติเห็นชอบซึ่งสอดคล้องตามมติที่ประชุม กพยช.

2. ที่ประชุมมีความเห็นว่าการจัดเก็บข้อมูลภาคประชาชนของ WJP นั้นจำกัดเกินไป (จำนวนกลุ่มตัวอย่าง มีเพียง 1,000 คน และดำเนินการสอบถามแค่ 2 จังหวัดทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับหัวข้อไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน หัวข้อกล่าวถึงความมั่นคงซึ่งไม่ได้หมายความถึงความมั่นคงทางทหาร แต่เป็นในเชิงเศรษฐกิจและสังคม มากกว่าประเทศไทยมีการพัฒนากฎหมายและกระบวนการที่เกี่ยวข้องไปมากแล้ว แต่ที่ค่าคะแนนของประเทศไทยไม่ดี อาจเป็นเพราะ

- ประชาชนไม่ทราบการดำเนินงานของหน่วยงานตามที่เกี่ยวข้องกับข้อคำถาม ด้วยอาจเพราะการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานไม่ครอบคลุม/กว้างเพียงพอ หรือห้วงระยะเวลาของการประชาสัมพันธ์นั้นไม่สัมพันธ์กับระยะเวลาการเก็บข้อมูล
- หน่วยงานไม่ทราบถึงการรายงานและผลตัวชี้วัด จึงไม่สามารถดำเนินการพัฒนาปรับปรุงให้ดีได้

➲ มติที่ประชุม

ให้ฝ่ายเลขานุการเชิญผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติและผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย โดยในชั้นแรกขอให้เชิญผู้แทนจากสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ครั้งที่ 2/2567

วันจันทร์ที่ 5 สิงหาคม 2567 เวลา 10.00 น.

ห้องประชุม JA1 ชั้น 9 สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์ (รองประธานอนุกรรมการ) เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

กระบวนการบังคับใช้กฎหมาย (การสืบสวนสอบสวน) โดยผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

มติที่ประชุม

1. ให้ฝ่ายเลขานุการขอข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายประเด็นที่ถูกร้องเรียนและแนวทางการดำเนินงานของ

- กระทรวงสาธารณสุข
- กระทรวงมหาดไทย (ศูนย์ดำรงค์ธรรม กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น)
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมควบคุมมลพิษ)
- กระทรวงการคลัง
- กระทรวงแรงงานเพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับการร้องเรียน เรื่องสิ่งแวดล้อม (คณะกรรมการแรงงานสัมพันธ์)
- สภาทนายความ กรณีประชาชนมีเรื่องร้องเรียนผลกระทบเรื่องสิ่งแวดล้อม (การปล่อยน้ำเสียของโรงงานอุตสาหกรรม)
- ศาลปกครองและศาลแพ่ง สถิติย้อยหลัง 1 - 2 ปี ขอข้อมูลประเด็นการฟ้องคดี

2. มอบหมายให้ พันเอก สาตถพงศ์ รันตวิจิตร ศึกษาการฟ้องร้องเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่เจ้าหน้าที่ของรัฐละเลยหรือละเว้นการดำเนินงาน หรือบริษัทเอกชนฟ้องศาลปกครอง โดยหน่วยงานของรัฐเป็นจำเลย

3. ให้ฝ่ายเลขานุการประสานนายธนา เวสโกสิทธิ์ เพื่อกำหนดวันประชุมครั้งที่ 3 ต่อไป

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 4 ด้านพัฒนากระบวนการทางแพ่งและอาญา

- ไม่มีประชุม -

ยุคสมัยของรัฐบาล นางสาวแพทองธาร ชินวัตร

นางสาวแพทองธาร ชินวัตร นายกรัฐมนตรีได้มีคำแถลงนโยบายต่อรัฐสภาเมื่อวันพฤหัสบดีที่ 12 กันยายน 2567 โดยได้ระบุนโยบาย “การยึดหลักและฟื้นฟูหลักนิติธรรม (Rule of Law) และความโปร่งใส (Transparency) ในการบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อพลิกฟื้นความเชื่อมั่นให้ประชาคมโลก” สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ได้เล็งเห็นว่าหลักนิติธรรมเป็นรากฐานของการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ความมั่นคงและความสงบสุขประเทศ จึงได้นำเสนอนายกรัฐมนตรีให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติอีกครั้ง ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้มี คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 77/2568 ลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2568 แต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ ตามข้อเสนอของสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม โดยมีศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธานกรรมการ มีที่ปรึกษา คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม และศาสตราจารย์พิเศษ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นเลขานุการฯ

ที่ปรึกษา

(1)	รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม	ที่ปรึกษา
(2)	ศาสตราจารย์พิเศษ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์	ที่ปรึกษา

คณะกรรมการ

(1)	ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ	ประธานกรรมการ
(2)	ปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
(3)	เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	กรรมการ
(4)	เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	กรรมการ
(5)	อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ	กรรมการ
(6)	ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย	กรรมการ
(7)	ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสกาววงศ์	กรรมการ
(8)	พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	กรรมการ
(9)	นายนครินทร์ วนกิจไพบูลย์	กรรมการ
(10)	นางสาวนัยนา สุภาพึ่ง	กรรมการ
(11)	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย	กรรมการ
(12)	ศาสตราจารย์ สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ
(13)	นายเสรี นนทสูติ	กรรมการ
(14)	นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	กรรมการ
(15)	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมประชุมเฉพาะคราว คราวละไม่เกิน 2 คน	กรรมการ

(16) ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม	กรรมการและเลขานุการ
(17) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
(18) รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. วิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเด็นที่เกี่ยวข้องระหว่างหลักนิติธรรมกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นเป้าหมายที่ 16 ของ SDGs

2. เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในการจัดให้มี แก้ไขเพิ่มเติม หรือยกเลิกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการขับเคลื่อนและพัฒนาหลักนิติธรรมเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3. กำกับ ติดตาม ขับเคลื่อนส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง รวมถึงประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับภาคเอกชน ภาคประชาสังคม สถาบันและองค์การระหว่างประเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการยกระดับการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

4. ติดตามประเมินผลและรายงานคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ (กขนช.) กำหนด

5. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน หรือที่ปรึกษาเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติหน้าที่ของ กขนช.

6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน และพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 1/2568

วันศุกร์ที่ 13 มิถุนายน 2568 เวลา 14.00 น. ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ กรุงเทพมหานคร และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) (ปี พ.ศ. 2568)

2. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการ กขนช. (ปี พ.ศ. 2567)

3. สรุปผลการประชุมคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการ กขนช. ทั้ง 4 ชุด (ปี พ.ศ. 2567)

4. รับทราบความคืบหน้าของการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักนิติธรรม

ผู้อำนวยการสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย ได้กล่าวถึงกิจกรรมภายใต้ความร่วมมือของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทยกับโครงการยุติธรรมโลก (WJP) และผลการดำเนินงานประเด็นภาครัฐระบบเปิด (Open government) พร้อมทั้งได้พิจารณา

1) แนวทางขับเคลื่อนภายใต้ข้อจำกัดของกรอบระยะเวลาดำเนินงาน โดยได้พิจารณาคัดเลือกประเด็นที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม ที่ประชุมได้รับทราบประเด็นหลักนิติธรรมที่องค์การระหว่างประเทศและสถาบันต่างประเทศได้กำหนดคำนิยามไว้อย่างหลากหลาย ซึ่งที่ประชุมเน้นการกำหนดคำนิยาม โดยองค์กร 4 แห่ง คือ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติ (United Nations Sustainable Development Goal: UN SDG) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและพัฒนา

(Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) ธนาคารโลก (World Bank) และโครงการยุติธรรมโลก (WJP) ตลอดจนประเด็นการสร้างการตระหนักรู้ในเรื่อง “หลักนิติธรรม” ให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานที่เป็นผู้บังคับใช้กฎหมายโดยตรง อาทิ ตำรวจ ทหาร เป็นต้น

2) พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ จากเดิม 4 ชุด เป็น 3 ชุด ได้แก่ คณะอนุกรรมการ ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา

➲ มติที่ประชุม

1. กำหนดให้ กขนช. ครั้งที่ 2/2568 ประชุมในช่วงกลางเดือนสิงหาคม 2568
2. เห็นชอบให้พิจารณาแต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ จากเดิม 4 ชุด เป็น 3 ชุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และด้านพัฒนากระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและอาญา
3. มติคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ครั้งที่ 1/2568 เมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2568 เห็นชอบให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ เพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมของประเทศไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสั่งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ ที่ 1/2568 เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 77/2568 ข้อ 2 (5) จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ

1. นายพิเศษ สอาดเย็น	ประธานอนุกรรมการ
2. เลขาธิการคณะกรรมพัฒนาระบบราชการ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย	อนุกรรมการ
4. พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ	อนุกรรมการ
5. ผู้แทนหน่วยงานที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
6. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
7. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
9. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นการจำกัดอำนาจรัฐ การป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน และภาครัฐระบบเปิด

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นการจำกัดอำนาจรัฐ การป้องกันและปราบปรามทุจริตคอร์รัปชัน และภาครัฐระบบเปิด และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตามประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

1. นายเสรี นนทสูติ	ประธานอนุกรรมการ
2. พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ	รองประธานอนุกรรมการ
3. อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
4. นางสาวนัยนา สุภาพึ่ง	อนุกรรมการ
5. นางสาวศรีประภา เพชรมีศรี	อนุกรรมการ
6. ผู้แทนหน่วยงานที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
7. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
8. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
9. ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการ
10. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
11. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตามประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

คณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม

1. ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสกาววงศ์	ประธานอนุกรรมการ
2. พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	รองประธานอนุกรรมการ
3. พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ	อนุกรรมการ
4. ผู้แทนหน่วยงานที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
5. ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประธานอนุกรรมการเห็นสมควรเชิญเข้าร่วมการประชุม คราวละไม่เกิน 2 คน	อนุกรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม หรือผู้แทน	อนุกรรมการ
7. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านพัฒนาระบบงานยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการ
8. ผู้แทนสำนักงานกิจการยุติธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
9. เจ้าหน้าที่สำนักงานกิจการยุติธรรมที่ได้รับมอบหมาย 1 คน	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

1. ศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์ ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับหลักนิติธรรมในประเด็นความสงบเรียบร้อย การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม

2. กำหนดแนวทาง รูปแบบ วิธีการ เพื่อพัฒนาและเสริมสร้างหลักนิติธรรมในประเด็นความสงบเรียบร้อย การบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรม และเสนอต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

3. ประสาน ติดตาม ประเมินผล และรายงานต่อคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ เพื่อทราบและเพื่อพิจารณามีมติเกี่ยวกับการดำเนินการของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐเพื่อให้เป็นไปตามนโยบาย มาตรการและแนวทางที่ กขนช. กำหนด

4. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) มอบหมาย

การประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อน และพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.)

การประชุมคณะกรรมการ ครั้งที่ 2/2568

วันพุธที่ 27 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00 น. เป็นต้นไป ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม :

ที่ประชุมรับทราบ

1. คณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหลักนิติธรรม (Rule of law) อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการบริหารประเทศภายใต้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จึงมุ่งเน้นการขับเคลื่อนหลักนิติธรรมให้เกิดผลเป็นรูปธรรมในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน โดยเมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2568 กขนช. ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ 3 ชุด เพื่อพิจารณาดำเนินการดังกล่าว เนื่องด้วยระยะเวลาอันมีจำกัดจึงให้คณะอนุกรรมการแต่ละชุดใช้ดุลยพินิจพิจารณาเรื่องที่เห็นสมควรเพียง 1 - 3 เรื่อง เพื่อดำเนินการขับเคลื่อนเฉพาะเรื่องที่มีความชัดเจน เป็นสิ่งที่ได้เริ่มต้นทำไปแล้ว สามารถขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว

2. สรุป (ร่าง) ผลการประชุมคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ ทั้ง 3 ชุด

มติที่ประชุม

เห็นชอบตามการพิจารณาของคณะอนุกรรมการ ทั้ง 3 ชุด และให้สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการ กขนช. แจ้งข้อมูลให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าวได้รับทราบ

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 1 ครั้งที่ 1/2568

วันที่ 30 กรกฎาคม 2568 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุม Learning Studio 1 สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

นายพิเศษ สอาดเย็น เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม:

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดที่ 1 ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพและการบริหารจัดการ

2. มติ กขนช. ให้คณะอนุกรรมการแต่ละชุด ใช้ดุลยพินิจพิจารณาคัดเลือกเรื่องที่จะดำเนินการเพียง 1 - 3 เรื่อง โดยเฉพาะเรื่องที่มีความชัดเจน สามารถดำเนินการต่อจากสิ่งที่ได้เริ่มต้นทำไปแล้ว มิใช่เรื่องที่ยังไม่เคยมีการดำเนินการมาก่อน รวมทั้งเป็นเรื่องที่สามารถขับเคลื่อนได้อย่างรวดเร็ว เป็นรูปธรรม และสามารถดำเนินการให้ประสบผลสำเร็จได้ภายในระยะเวลาอันมีจำกัด

3. สถานะการเปิดเผย 25 ชุดข้อมูล เพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย โดยมีเป้าหมายและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเปิดข้อมูลภาครัฐเพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันตามหลักคิดของวงจรคอร์รัปชัน นำเสนอโดย Open Data Charter (2018) ป้องกัน ตรวจจับ ตรวจสอบ และบังคับใช้ โดยมีข้อค้นพบเกี่ยวกับ 25 ชุดข้อมูล ซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

- ข้อมูลที่การเปิดเผยเป็นสาระสำคัญ เช่น ข้อมูลคู่สัญญาของรัฐ ข้อมูลผู้บริหารและคณะกรรมการต่าง ๆ ของรัฐ ข้อมูลงบประมาณของรัฐ
- ข้อมูลที่การไม่เปิดเผยเป็นสาระสำคัญ (เปิดเผยบางส่วน) เช่น ข้อมูลนิติบุคคล คำพิพากษา

- ข้อมูลที่ไม่มีขอบเขตการกำกับดูแลที่ชัดเจน (เปิดเผยบางส่วน) เช่น ข้อมูลบุคคลที่มีสถานภาพทางการเมือง ข้อมูลเจ้าหน้าที่ภาครัฐ

- ข้อมูลที่ไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็นระบบ หรือยังไม่มีการจัดเก็บข้อมูล เช่น ข้อมูลผู้ที่ได้รับประโยชน์ที่แท้จริง

พร้อมทั้ง ได้พิจารณาแนวทางการขับเคลื่อนการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ และการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเปิด เพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันในประเทศไทย โดย สร้างแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเพื่อการต่อต้านคอร์รัปชันให้แก่หน่วยงานเจ้าของข้อมูล อันเนื่องมาจากการดำเนินการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของรัฐ มีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินการที่ต้องปฏิบัติให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. ข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. 2540 พ.ร.บ. คุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 และ พ.ร.บ. การบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งส่งผลต่อข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลต่าง ๆ ของหน่วยงานรัฐ โดยเห็นควรมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย หรือกำหนดหลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ ที่ส่งเสริมความโปร่งใสและไม่เกิดอุปสรรคจากกฎหมายดังกล่าว ทั้งนี้ พ.ต.อ. ดร. ศิริพล กุศลศิลป์วุฒิ รองเลขาธิการคณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ได้ให้แนวทางดำเนินการกรณีมีประเด็นการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารตามกฎหมายดังกล่าวว่า ให้คณะกรรมการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของแต่ละหน่วยงาน พิจารณาโดยยึดหลักสัดส่วนของประโยชน์ที่จะได้รับจากการเปิดเผยข้อมูลเป็นสำคัญ

มติที่ประชุม

1. เห็นชอบให้เสนอต่อที่ประชุม กขนช. ได้พิจารณา กรณีให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พิจารณาดำเนินการปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์การเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินทางออนไลน์ จาก 180 วัน เป็นตลอดช่วงระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง

2. เห็นชอบให้เสนอต่อที่ประชุม กขนช. ได้พิจารณา กรณีให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ พิจารณาดำเนินการออกประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ กำหนดให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการต่อต้านการคอร์รัปชันเป็นข้อมูลข่าวสารสาธารณะ

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 2 ครั้งที่ 1/2568

วันที่ 25 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

นายเสรี นนทสูติ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม:

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ปี พ.ศ. 2568

2. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ครั้งที่ 1/2568

3. คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดที่ 2 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

พร้อมทั้งได้พิจารณาแนวทางการขับเคลื่อนการพัฒนาสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กติการะหว่างประเทศและหลักสากลอื่น ในหลากหลายประเด็น อาทิ การปฏิบัติที่เท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ การประกันสิทธิในชีวิตและความมั่นคงปลอดภัย รวมทั้งสิทธิในแรงงานขั้นพื้นฐาน เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ความเชื่อ ความเป็นส่วนตัว โดยได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูล ดังนี้

(1) การดำเนินการตามแนวทางการประเมิน Business-Ready ของธนาคารโลก ซึ่งเป็นการประเมินความยาก-ง่ายในการประกอบธุรกิจที่ทดแทนแนวทางการประเมิน Ease of Doing Business ซึ่งยกเลิกไป Business-Ready มี 867 ตัวชี้วัด ครอบคลุมการเปิดธุรกิจ การดำเนินธุรกิจและการปิดธุรกิจภายใต้การประเมิน 3 เสา แบ่งเป็น 10 หัวข้อ ประกอบไปด้วย การเข้าสู่ธุรกิจ ที่ตั้งธุรกิจ บริการด้านสาธารณูปโภค แรงงาน บริการทางการเงิน การค้าระหว่างประเทศ การจัดเก็บภาษี การระงับข้อพิพาท การแข่งขันทางการตลาด และการล้มละลายทางธุรกิจ ทั้งนี้ มีตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) และหลักสิทธิมนุษยชนกับธุรกิจ โดยผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้ให้ข้อมูลสถานะของประเทศไทย ณ ปัจจุบัน แนวโน้มสำคัญที่สะท้อนถึงความคาดหวังของประชาชนต่อภาครัฐและแนวทางดำเนินการของประเทศไทย

(2) (ร่าง) ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ โดยผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ยุทธศาสตร์การยกระดับความสามารถในการเฝ้าระวังสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชน โดยเฉพาะการพัฒนาดัชนีสิทธิมนุษยชนที่ครอบคลุมประเด็นและกลุ่มเป้าหมาย ทั้งใน สิทธิพลเมือง การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกลุ่มบุคคล โดยได้กำหนด 24 ประเด็น 37 ตัวชี้วัด ซึ่งมีความสอดคล้องกับดัชนีหลักนิติธรรมของ World Justice Project ใน 5 ประเด็น ได้แก่ ความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ เสรีภาพในการแสดงความเห็น เสรีภาพในการชุมนุม สิทธิแรงงานขั้นพื้นฐาน และกระบวนการทางนิติบัญญัติ

➲ มติที่ประชุม

1. ให้พิจารณาดำเนินการจัดทำตัวชี้วัดของประเทศไทย ทั้ง (ร่าง) ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ หรือของหน่วยงานอื่น ให้เป็นไปตามตัวชี้วัดสากล โดยมุ่งเน้นสิ่งที่สามารถปฏิบัติได้จริง

2. การพิจารณาดำเนินการเพิ่มประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมสิทธิของผู้ต้องหา กรณีผู้ต้องหาที่เป็นผู้หญิง (กรณีผู้ต้องหาทั่วไป อยู่ในกรอบการพิจารณาของคณะอนุกรรมการชุดที่ 3 การพัฒนากระบวนการยุติธรรม)

3. ให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ นำเสนอแผนสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566 - 2570) และแผนปฏิบัติการระดับชาติว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชน ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2566 - 2570) ให้ที่ประชุมทราบในการประชุมครั้งต่อไป

ประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ด้านสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน

การประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 ครั้งที่ 1/2568

วันที่ 6 สิงหาคม 2568 เวลา 10.00 น. ณ ห้องประชุมศูนย์ปฏิบัติการฐานข้อมูลการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ สำนักงานกิจการยุติธรรม และวิธีการประชุมทางไกล (Video Conference)

ศาสตราจารย์พิเศษ กมลชัย รัตนสกาววงศ์ เป็นประธาน

สรุปผลการประชุม:

ที่ประชุมรับทราบ

1. คำสั่งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดที่ 3 ด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม
2. สรุปผลการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) ครั้งที่ 1/2568
3. สรุปผลการประชุมคณะอนุกรรมการ ชุดที่ 3 และชุดที่ 4 ในคณะกรรมการ กขนช. ประจำปี พ.ศ. 2567 (ซึ่งรวมเป็นคณะอนุกรรมการชุดที่ 3)

พร้อมทั้ง ได้พิจารณาดัชนีตัวชี้วัดหลักนิติธรรมของโครงการยุติธรรมโลก (WJP) ซึ่งเป็นเครื่องมือแนวปฏิบัติด้านหลักนิติธรรมในเชิงปริมาณตามหลักสากล ประกอบด้วย 8 ปัจจัยหลัก 44 ปัจจัยย่อย โดยในปี 2567 ประเทศไทยได้คะแนนปรับตัวดีขึ้นเป็นปีแรก และอยู่ในลำดับที่ 78 จาก 142 ประเทศ มีปัจจัยที่ 5 ด้านความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง ได้คะแนนมากที่สุด 0.74 คะแนน (0.51 คะแนนขึ้นไป อยู่ในเกณฑ์สีเขียว) ในขณะที่ปัจจัยที่ได้คะแนนน้อยที่สุด (0.21 - 0.30 คะแนน อยู่ในเกณฑ์สีแดง) ซึ่งเป็นประเด็นที่ประเทศไทยได้คะแนนต่ำสุดต่อเนื่อง และเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการทันที ได้แก่

(1) ปัจจัยย่อย ข้อ 6.4 “กระบวนการของฝ่ายบริหารยึดหลักเคารพสิทธิของประชาชนโดยการใช้อำนาจต้องมีกฎหมายรองรับและปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนด” ได้ 0.30 คะแนน

(2) ปัจจัยย่อย ข้อ 8.3 “ระบบราชทัณฑ์มีประสิทธิภาพในการปรับพฤตินิสัย” ได้คะแนน 0.25 คะแนน

คณะอนุกรรมการ จึงได้ร่วมกันพิจารณาเพื่อยกระดับคะแนนตัวชี้วัดทั้ง 2 ปัจจัยย่อย เป็นลำดับแรก โดยผู้แทนกรมราชทัณฑ์ได้ให้ข้อมูลต่อที่ประชุมเกี่ยวกับสถานการณ์ความแออัดในเรือนจำ สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ การบริหารจัดการภายในเรือนจำตามประเภทผู้ต้องขัง ตลอดจนกระบวนการปรับพฤตินิสัย แก้ไข ฟื้นฟูพัฒนาพฤติกรรมผู้ต้องขัง ฯลฯ โดยที่ประชุมได้พิจารณาหาแนวทางแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว อาทิ การควบคุมผู้ต้องหาหรือจำเลย ที่อยู่ระหว่างการสอบสวนหรือพิจารณา ภายในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 89/1 ซึ่งเป็นอำนาจของรัฐฝ่ายบริหารที่จะบริหารจัดการ การย้ายเรือนจำสำหรับนักโทษเด็ดขาด เพื่อลดความแออัด นักโทษจิตเวชหรือมีพฤติกรรมกระทำความผิดซ้ำซึ่งส่งผลให้เกิดความคลาดเคลื่อนต่อคะแนนตัวชี้วัด ตลอดจนการปรับพฤตินิสัยของนักโทษเด็ดขาดและผู้ต้องขังประเภทอื่นที่มีความสมัครใจ

➲ มติที่ประชุม

1. เห็นชอบให้นำเสนอต่อที่ประชุม กขนช. ได้พิจารณา กรณีการแก้ไขปัญหาความแออัดในเรือนจำ โดยส่งเสริมการดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ เพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ ดังนี้

- การบริหารโทษ กรณีนักโทษเด็ดขาด เพื่อควบคุมและแก้ไขฟื้นฟูปรับพฤตินิสัยผู้กระทำผิด เช่นการจำแนกผู้ต้องขัง การเลื่อนขั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษ พักการลงโทษ การอภัยโทษ และการย้ายไปจำคุกในเรือนจำอื่นหรือสถานที่อื่นตามสมควร

- การบริหารโทษ กรณีผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล โดยกระบวนการของรัฐฝ่ายบริหาร (กรมราชทัณฑ์ เรือนจำ) ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้ต้องขัง ให้ความสำคัญกับการร้องขอต่อศาลเพื่อนำผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาคดีของศาล ไปขังไว้ในสถานที่อื่นนอกจากเรือนจำ

- การฝึกทักษะอาชีพ และการพัฒนาพฤตินิสัยของนักโทษเด็ดขาด และผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของศาล (สมัครใจ) เพื่อลดอัตราการกระทำความผิดซ้ำ และเพิ่มโอกาสให้กลับคืนสู่สังคมอย่างปกติสุข

2. เห็นชอบให้กรมราชทัณฑ์รวบรวมข้อมูลระยะเวลาการพิจารณาคดีของศาล โดยเฉลี่ย และข้อมูลเกี่ยวกับความแออัดในเรือนจำ แจ้งฝ่ายเลขานุการเพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

การประชุมสัมมนา เวทีสัมมนายกระดับการขับเคลื่อนและเสริมสร้างหลักนิติธรรมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ภายใต้หัวข้อ “Thailand Rule of Law NEXT 2026”

งานประชุมสัมมนา ภายใต้หัวข้อ
“Thailand Rule of Law NEXT 2026”

จัดขึ้นในวันพุธที่ 14 มกราคม 2569 เวลา 08.30 - 16.00 น. ณ ห้องกมลทิพย์ 3 ชั้น 2 โรงแรม เดอะ สุโกศล กรุงเทพมหานคร มีเป้าหมายเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองด้านหลักนิติธรรมไทยโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจากทั้งในแวดวงวิชาการ บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม นักประชาสังคม นักศึกษา โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ เจ้าหน้าที่ทั้งภาครัฐและเอกชนในด้านกระบวนการยุติธรรม และภาคส่วนต่าง ๆ ที่ให้ความสนใจ ประกอบด้วยการสัมมนา 5 ส่วน ดังนี้

(1) การปาฐกถาพิเศษ “หลักนิติธรรม” ในบริบทการเมือง การบริหารราชการ และการพัฒนาประเทศไทย โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ

(2) สุนทรพจน์ “ก้าวสู่ความทันสมัยบนเส้นทางแห่งหลักนิติธรรม: แนวปฏิบัติของจีนและโอกาสของโลก” โดย H.E. Mr. Zhang Jianwei

(3) การสัมมนาภายใต้ประเด็น “แนวทางการพัฒนาหลักนิติธรรมไทย” โดย พันตำรวจโท มนตรี บุณยโยธิน รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม ผู้ดำเนินรายการ: ดร.อรสา รัตนอมรภิรมย์

(4) การสัมมนาภายใต้ประเด็น “สิทธิขั้นพื้นฐานประชาชนในไทย”

ผู้ร่วมเสวนา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง
Prof. Henning Rainer Glaser
นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว
นายอชิระ เพชรเรือง

ผู้ดำเนินรายการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ไชยภูมี

(5) การสัมมนาภายใต้ประเด็น “สิทธิของผู้กระทำผิดในการคืนคนดีสู่สังคม”

ผู้ร่วมเสวนา : ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พรยศ ฉัตรธารากุล

นายอริย์ธัช วรโรจน์เจริญเดช

ผู้ดำเนินรายการ : ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน

การปาฐกถาพิเศษ “หลักนิติธรรม” ในบริบทการเมือง การบริหารราชการ และการพัฒนาประเทศไทย

โดย ศาสตราจารย์พิเศษ ธงทอง จันทรางศุ

หลักนิติธรรมมิใช่ถ้อยคำในตำรา หากคือรากฐานของการอยู่ร่วมกันในสังคมและการยืนหยัดอย่างสง่างามในประชาคมโลก สังคมที่ปราศจากนิติธรรมย่อมคล้ายโรงเรียนไร้วินัย ขาดความเชื่อถือและความไว้วางใจจากนานาชาติ ความชอบธรรมของกฎหมายต้องเริ่มจากเจตจำนงของประชาชน ผ่านกระบวนการประชาธิปไตยที่แท้จริง เพราะกฎหมายที่ขาดการมีส่วนร่วมย่อมเสี่ยงต่อความคลาดเคลื่อนและต้นทุนทางสังคมที่สูงลิ่ว ฝ่ายบริหารต้องทบทวนกฎหมายอันซับซ้อนที่กลายเป็นภาระ มิให้กฎระเบียบเป็นอุปสรรคต่อชีวิต การลงทุน และนวัตกรรม การบังคับใช้กฎหมายต้องโปร่งใส เสมอภาค และปราศจากคอร์รัปชัน จึงจะสะท้อนคุณค่าของนิติธรรม

อย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน อำนาจตุลาการและองค์กรอิสระต้องตั้งอยู่บนความเป็นอิสระที่ตรวจสอบได้ พร้อมเหตุผลทางกฎหมายที่ชัดเจน ทันสมัย และอธิบายต่อสาธารณะได้ท้ายที่สุด หลักนิติธรรมย่อมผูกพันกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน เพราะกฎหมายมิได้มีไว้เพื่อควบคุมมนุษย์ แต่มีไว้เพื่อคุ้มครองคุณค่าแห่งความเป็นคน หากประเทศไทยปรารถนาความเชื่อมั่นและความสามารถในการแข่งขันในเวทีโลก การพัฒนาหลักนิติธรรมอย่างต่อเนื่องคือภารกิจร่วมที่มิอาจหลีกเลี่ยงได้

การสัมมนาภายใต้ประเด็น “แนวทางการพัฒนาหลักนิติธรรมไทย” (Directions for Advancing the Rule of Law in Thailand)

สุนทรพจน์ “ก้าวสู่ความทันสมัยบนเส้นทางแห่งหลักนิติธรรม: แนวปฏิบัติของจีนและโอกาสของโลก”
ของนายจาง เจี้ยนเว่ย (H.E. Mr. Zhang Jianwei)
เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำประเทศไทย

การก้าวสู่ความทันสมัยต้องเดินเคียงคู่หลักนิติธรรมอันหยั่งรากในบริบทของตนเองภายใต้แนวคิดของ สีจิ้นผิง จีนผสานการนำของพรรค การยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง และการพัฒนากฎหมายที่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรมของชาติ กว่าทศวรรษแห่งการปฏิรูป จีนได้วางโครงสร้างกฎหมายอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม และใช้กฎหมายเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและความเชื่อมั่นของสังคมการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม

ในนิติบัญญัติ และการบัญญัติคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในรัฐธรรมนูญ สะท้อนความพยายามเชื่อมหลักนิติธรรมกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในเวทีโลก จีนสนับสนุนพหุภาคีและความร่วมมือระหว่างประเทศ พร้อมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับมิตรประเทศสำหรับความสัมพันธ์จีน-ไทย หลักนิติธรรมคือสะพานเชื่อมการพัฒนาเศรษฐกิจ การยกระดับกฎระเบียบ และการบูรณาการภูมิภาคโดยเฉพาะความร่วมมือด้านความมั่นคงและการปราบปรามอาชญากรรมข้ามชาติ ที่ใช้กลไกกฎหมายสร้างเสถียรภาพและความไว้วางใจท้ายที่สุด บทเรียนสำคัญคือหลักนิติธรรมที่ยั่งยืนต้องสอดคล้องบริบทของชาติ และเติบโตผ่านความร่วมมือเพื่อสันติภาพ ความยุติธรรม และการพัฒนาอย่างยั่งยืนร่วมกัน

“แนวทางหลักนิติธรรมไทย” โดย พันตำรวจโท มนตรี บุญยโยธิน รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม

ผู้ดำเนินรายการ: ดร.อรสา รัตนอมรภิรมย์

หลักนิติธรรมไทยมิอาจจำกัดความเพียงว่า “กฎหมายต้องเป็นธรรม” หากต้องมองลึกถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และความสามารถของรัฐในการทำให้ความยุติธรรมเกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวันปัญหามิได้อยู่ที่จำนวนกฎหมายอันมากมาย หากอยู่ที่ความเป็นมาและความยึดโยงกับประชาชน เพราะกฎหมายที่ห่างไกลจากประสบการณ์ของสังคม ย่อมขาดการยอมรับและพลังในการแก้ปัญหา หลักนิติธรรมในความหมายแท้จริง คือ รัฐต้องปกครองด้วยความยุติธรรมที่ประชาชนเข้าใจได้ เชื่อมั่นได้ และสัมผัสได้ มิใช่เพียงเหตุผลเชิงเทคนิคที่ซับซ้อนเกินเอื้อม หัวใจสำคัญคือการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ให้เสียงของผู้คนเป็นจุดตั้งต้น

ของกฎหมายและนโยบายความยุติธรรมต้องเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และไม่ผลักภาระให้ประชาชนแสวงหาหนทางเพียงลำพัง รัฐพึงตอบสนองต่อความเดือดร้อนอย่างทันท่วงที โดยให้กฎหมายเป็นกลไกรองรับ มิใช่กำแพงขวางกั้นหากกฎหมายเกิดโดยปราศจากการมีส่วนร่วม ย่อมเปราะบางและถูกละเลยได้ง่าย ดังนั้น การยกระดับหลักนิติธรรมไทย คือการปรับจากการปกครองด้วยตัวบท ไปสู่การปกครองเพื่อความยุติธรรมที่ประชาชนเข้าถึงและไว้วางใจอย่างแท้จริง

“สิทธิขั้นพื้นฐานประชาชนในไทย”
(Fundamental Rights of the People in Thailand)

ผู้ร่วมเสวนา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาณุภัทร จิตเที่ยง
Prof. Henning Rainer Glaser
นางสาวชลธิชา แจ้งเร็ว
นายอชิระ เพชรเรือง

ผู้ดำเนินรายการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกลักษณ์ ไชยภูมี

สิทธิขั้นพื้นฐานคือโครงสร้างรองรับหลักนิติธรรม หากปราศจากกลไกที่ทำให้สิทธิเกิดผลจริง ตัวบทในรัฐธรรมนูญย่อมเหลือเพียงถ้อยคำอันงดงามปัญหาของไทยมิใช่การขาดบทบัญญัติ หากคือความไม่สอดคล้องระหว่างกฎหมาย การบังคับใช้ และโครงสร้างอำนาจที่ยังให้ความสำคัญกับการควบคุมมากกว่าการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมคือสิทธิฐานรากเพราะหากมนุษย์ไม่ถูกยอมรับอย่างเท่าเทียม กฎหมายย่อมกลายเป็นสิ่งน่าหวาดกลัว มิใช่ที่พึ่งพิงเสรีภาพในการแสดงออกคือเงื่อนไขของ

การเรียกร้องสิทธิอื่น แต่เมื่อกฎหมายถูกใช้ปิดปาก เสรีภาพย่อมถูกบั่นทอน และบทบาทของกฎหมายย่อมแปรเปลี่ยนจากเครื่องคุ้มครองเป็นเครื่องควบคุมสิทธิในการศึกษาสะท้อนความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้าง เพราะโอกาสชีวิตไม่ควรถูกกำหนดด้วยภูมิศาสตร์หรือฐานะทางเศรษฐกิจ บทเรียนจาก สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ชี้ว่าการคุ้มครองสิทธิต้องอาศัยสถาบันที่เป็นอิสระและกลไกช่วยเหลือที่ทำให้ความยุติธรรมไม่ขึ้นกับความมั่งมี สิทธิขั้นพื้นฐานจึงมิใช่ความเมตตาของรัฐ หากเป็นพันธะที่รัฐต้องเคารพ คุ้มครอง และส่งเสริมการบูรณาการสิทธิมนุษยชนตั้งแต่การออกแบบนโยบาย คือหนทางสู่หลักนิติธรรมที่ยั่งยืน และสู่สังคมที่ประชาชนเป็นผู้ทรงสิทธิอย่างแท้จริง

“สิทธิของผู้กระทำผิดในการคืนคนดีสู่สังคม” (The Rights of Offenders to Rehabilitation and Reintegration into Society)

ผู้ร่วมเสวนา: ดร.ตฤณห์ โพธิ์รักษา
พศ. พรยศ ฉัตรธารากุล
นายอริย์ธัช วรัิรจน์เจริญเดช (เบนซ์ เรซซิ่ง)

ผู้ดำเนินรายการ: ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน

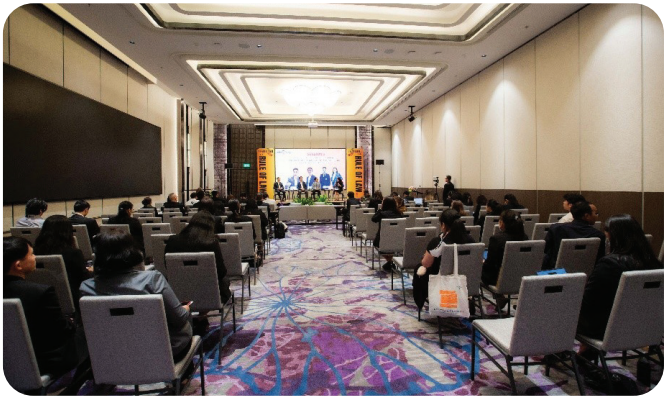

สิทธิของผู้กระทำผิดตั้งอยู่บนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพราะความผิดพลาดมิใช่ตราประทับชั่วชีวิต และเมื่อโทษสิ้นสุด โอกาสต้องเริ่มต้นการคืนคนดีสู่สังคมคือการมอบ “ที่ยืน” ให้เขามีงานทำ มีที่อยู่อาศัย ได้รับการรักษาพยาบาล และใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียม มิใช่ถูกเหมารวมด้วยอคติสิทธิในการฟื้นฟูต้องเริ่มตั้งแต่วันแรกที่เข้าสู่ระบบควบคุม ผ่านการศึกษาและฝึกอาชีพที่สอดคล้องตลาดแรงงาน เพื่อไม่ให้เรือนจำเป็นเพียงที่กักกัน แต่เป็นพื้นที่เตรียมความพร้อมการคุมขังควรจำกัดเพียงเสรีภาพทางกาย มิใช่

ลดทอนความเป็นมนุษย์ สภาพแออัดและการเข้าถึงสาธารณสุขที่ล่าช้า ย่อมขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนการออกแบบสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การติดต่อครอบครัว และการมีส่วนตัดสินใจ คือรากฐานของการเปลี่ยนแปลงภายใน การจำแนกผู้กระทำผิดและบูรณาการสหวิชาชีพจะทำให้การบำบัดตรงจุดและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วงพ้นโทษคือห้วงเวลาเปราะบาง การลดการตีตรา และสร้างโอกาสในการจ้างงานจึงเป็นพันธกิจของรัฐและสังคมท้ายที่สุด การเคารพสิทธิของผู้ต้องขังคือการยืนยันว่าความยุติธรรมมิใช่การตัดขาด หากคือการเปิดทางให้มนุษย์ได้กลับมาเริ่มต้นใหม่อย่างมีศักดิ์ศรี

การยกระดับหลักนิติธรรมคือเงื่อนไขพื้นฐานที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ หากประเทศไทยต้องการยืนหยัดในเวทีโลกอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ความสำเร็จของยุทธศาสตร์นี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวบทกฎหมายเพียงอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ 4 เสาหลัก (The Four Pillars) ต่อไปนี้:

แนวทางการขับเคลื่อนและส่งเสริม หลักนิติธรรมของประเทศไทย ให้มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับ ในระดับสากล มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การเสริมสร้างหลักนิติธรรมถือเป็นภารกิจสำคัญของรัฐในการวางรากฐานของสังคมที่เป็นธรรม โปร่งใส และยั่งยืน โดยเฉพาะในบริบทของประเทศไทยที่กำลังก้าวเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี การพัฒนาหลักนิติธรรมให้มีความเข้มแข็งจึงมิใช่เพียงการปรับปรุงกฎหมายหรือกระบวนการยุติธรรมเท่านั้น หากแต่ต้องอาศัยการบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จึงได้มีการเสนอแนวทางการขับเคลื่อนและส่งเสริมหลักนิติธรรมของประเทศไทยที่สอดคล้องจากผลการประชุมคณะกรรมการขับเคลื่อนและพัฒนาการเสริมสร้างหลักนิติธรรมแห่งชาติ (กขนช.) และการประชุมสัมมนา “Thailand Rule of Law NEXT 2026” ที่เปิดพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ข้อเสนอเชิงนโยบาย และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ดังนี้

1) หลักนิติธรรมในฐานะเงื่อนไขของความชอบธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมสมัยใหม่

หลักนิติธรรมมิได้เป็นเพียงหลักการทางกฎหมาย หากแต่เป็น “เงื่อนไขพื้นฐานของความชอบธรรมของรัฐ” และเป็นกลไกสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ การขาดหลักนิติธรรมย่อมบั่นทอนความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ และศักยภาพของรัฐในการสร้างความร่วมมือทั้งภายในประเทศและในเวทีระหว่างประเทศ

“การก้าวสู่ความเป็นสากล” จำเป็นต้องยกระดับการรับรู้จากการมองหลักนิติธรรมเป็นเพียงเรื่องของนักกฎหมาย ไปสู่การเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการบริหารราชการแผ่นดิน การกำหนดนโยบายสาธารณะ และการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

2) การยกระดับ “ที่มา” ของกฎหมาย: จากอำนาจรัฐสู่ความยึดโยงกับประชาชน

ปัญหาเชิงโครงสร้างของหลักนิติธรรมไทยมิได้อยู่ที่จำนวนกฎหมาย หากแต่อยู่ที่ “ที่มา” และความชอบธรรมของกฎหมาย กฎหมายจำนวนไม่น้อยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนและไม่สะท้อนสภาพปัญหาที่แท้จริงของสังคม ส่งผลให้การบังคับใช้ขาดการยอมรับและไม่ยั่งยืน

➲ จึงมุ่งปรับกระบวนการนิติบัญญัติให้เปิดพื้นที่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหา การออกแบบสาระของกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็น ไปจนถึงการประเมินผลภายหลังการบังคับใช้ โดยถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนมิใช่อุปสรรคต่อประสิทธิภาพ หากแต่เป็นกลไกสำคัญในการลดข้อผิดพลาด ลดต้นทุนทางสังคม และสร้างความชอบธรรมในระยะยาว

3) จาก “การปกครองด้วยกฎหมาย” สู่ “ความยุติธรรมที่ประชาชนเข้าถึงได้”

การมีตัวบทกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเชิงรูปแบบเพียงอย่างเดียวมิอาจสะท้อนหลักนิติธรรมได้อย่างแท้จริง หัวใจของหลักนิติธรรมคือ “ความยุติธรรมที่ประชาชนเข้าใจ เข้าถึง และไว้วางใจได้”

หากกฎหมายมีความซับซ้อนเกินความเข้าใจ กระบวนการยุติธรรมมีต้นทุนสูง ใช้ระยะเวลายาวนาน หรือเกิดการเลือกปฏิบัติ ย่อมไม่อาจถือเป็นหลักนิติธรรมที่สมบูรณ์ การพัฒนาไปสู่หลักนิติธรรมอย่างยั่งยืนจึงต้องเน้นการออกแบบกฎหมายและระบบบริการภาครัฐให้ประชาชนสามารถ “เริ่มต้นอย่างถูกต้อง” เมื่อต้องเผชิญปัญหาทางกฎหมาย ลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน และสร้างกลไกสนับสนุนให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมได้อย่างเท่าเทียม

4) สิทธิขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์: แกนกลางของหลักนิติธรรม

การคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานและการยอมรับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องเป็นหัวใจของการพัฒนาหลักนิติธรรม สิทธิด้านอื่นไม่อาจเกิดผลอย่างแท้จริงหากประชาชนมิได้รับการยอมรับในฐานะมนุษย์ที่มีคุณค่าและความเสมอภาคโดยกำเนิด

ในบริบทไทย ปัจจัยด้านสถานะทางสังคม ความใกล้ชิดกับอำนาจ และทุนทางเศรษฐกิจ ยังคงมีอิทธิพลต่อโอกาสในการเข้าถึงความยุติธรรม ซึ่งบั่นทอนหลักนิติธรรมในเชิงโครงสร้าง ดังนั้นจึงต้องปรับฐานคิดของรัฐจาก “ผู้ควบคุม” ไปสู่ “ผู้คุ้มครองสิทธิ” โดยถือว่าการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนเป็นพันธกรณีของรัฐ มิใช่ความเมตตาหรือดุลพินิจ

5) เสรีภาพในการแสดงออกและการมีส่วนร่วม: พลังขับเคลื่อนหลักนิติธรรม

เสรีภาพในการแสดงออกและการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาหลักนิติธรรม เพราะเปิดโอกาสให้สังคมสามารถตรวจสอบ วิพากษ์ และปรับปรุงระบบกฎหมายได้อย่างต่อเนื่อง

การใช้กฎหมายเพื่อจำกัดเสรีภาพ โดยเฉพาะการฟ้องร้องเพื่อปิดปาก (SLAPP) หรือการใช้กฎหมายความมั่นคงเกินสมควรแก่เหตุ อาจบิดเบือนบทบาทของกระบวนการยุติธรรมจากเครื่องมือคุ้มครองสิทธิไปเป็นเครื่องมือควบคุม แนวทางจึงต้องทบทวนกฎหมายและแนวปฏิบัติที่กระทบต่อเสรีภาพ พร้อมสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและเอื้อต่อการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์

6) การลดความเหลื่อมล้ำเชิงโครงสร้างผ่านสิทธิทางสังคม

หลักนิติธรรมมิได้จำกัดอยู่เพียงสิทธิทางแพ่งและการเมือง หากแต่เชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับสิทธิทางสังคม เช่น การศึกษา คุณภาพชีวิต และโอกาสทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงทรัพยากรของรัฐทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถใช้สิทธิได้อย่างแท้จริง

จึงต้องบูรณาการสิทธิทางสังคมเข้ากับนโยบายสาธารณะ โดยตระหนักว่าการลดความเหลื่อมล้ำมิใช่นโยบายสวัสดิการเฉพาะกิจ หากแต่เป็นเงื่อนไขของความเป็นธรรม เสถียรภาพ และความยั่งยืนของระบบกฎหมายในระยะยาว

7) หลักนิติธรรมในมิติของการฟื้นฟูและการให้โอกาสเริ่มต้นใหม่

หลักนิติธรรมที่ก้าวหน้าไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการลงโทษผู้กระทำผิด หากต้องครอบคลุมการฟื้นฟูและการคืนคนดีสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี สิทธิในการฟื้นฟูควรเริ่มต้นตั้งแต่เข้าสู่กระบวนการควบคุม มิใช่รอจนพ้นโทษ

การออกแบบระบบราชทัณฑ์และมาตรการหลังพ้นโทษที่ลดการตีตรา เปิดโอกาสในการประกอบอาชีพ และสร้างการเชื่อมโยงกับชุมชน เป็นองค์ประกอบสำคัญในมิติการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และการเสริมสร้างความปลอดภัยของสังคมโดยรวม

8) หลักนิติธรรมเชิงรุกและการบูรณาการสิทธิมนุษยชนในกระบวนการนโยบาย

การพัฒนาหลักนิติธรรมในยุคใหม่ต้องก้าวข้ามแนวคิดเชิงรับที่รอให้เกิดการละเมิดก่อนจึงแก้ไข ไปสู่การบูรณาการหลักสิทธิมนุษยชนตั้งแต่ขั้นตอนการออกแบบนโยบาย การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย การประเมินผลกระทบด้านสิทธิ และการปรับปรุงกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

แนวทางดังกล่าวสะท้อนการเปลี่ยนบทบาทของรัฐ จากผู้ใช้อำนาจตามตัวบทไปสู่ผู้รับผิดชอบต่อผลกระทบของนโยบายที่มีต่อสิทธิและศักดิ์ศรีของประชาชนในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการขับเคลื่อนและการส่งเสริมหลักนิติธรรมให้มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลมุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1 ปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติแบบ “Pre-Law Civic Lab”

คือการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และความยุติธรรมในสังคม ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning) เช่น การจำลองสถานการณ์คดี (mock trial) การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชน การวิเคราะห์กรณีศึกษา (case-based learning) หรือการออกแบบนโยบายสาธารณะในประเด็นร่วมสมัย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถเชื่อมโยง “หลักกฎหมาย” เข้ากับ “บริบททางสังคม” ได้อย่างเป็นรูปธรรม

หน่วยงานหลัก :

- รัฐสภาไทย
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

แนวทางปฏิบัติ

(1) ใช้กลไก Public Deliberation สุ่มประชาชนเป็นตัวแทน (Citizens’ Assembly) เพื่อร่วมออกแบบกฎหมาย

(2) มีการใช้ “กระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบ” ก่อนการออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือมาตรการของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้การตัดสินใจเชิงนโยบายตั้งอยู่บนข้อมูล หลักฐาน และการประเมินอย่างรอบด้านก่อนตรากฎหมาย

แนวคิดใหม่

ใช้ AI จำลองผลกระทบของกฎหมายในระยะ 5 - 10 ปี (Legal Foresight Simulation) เพื่อประเมินต้นทุนทางสังคมก่อนประกาศใช้

2 จัดตั้ง “ศูนย์ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแบบทันท่วงที” (Legal First Response Centers)

หน่วยงานหลัก :

- กระทรวงยุติธรรม
- สำนักงานอัยการสูงสุด
- สภาทนายความ ในพระบรมราชูปถัมภ์

แนวทางปฏิบัติ

(1) จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษากฎหมายฟรีในระดับอำเภอ

(2) พัฒนาระบบแอปพลิเคชัน Legal Chatbot ภาษาไทย-ท้องถิ่น

(3) ลดค่าธรรมเนียมศาลในคดีรายย่อย

แนวคิดใหม่

ระบบคูปองสิทธิทางกฎหมาย (Justice Voucher) ให้ประชาชนรายได้น้อยใช้สิทธิขอคำปรึกษาทางกฎหมายจากเอกชนที่ผ่านการรับรองได้

3 บูรณาการสิทธิมนุษยชนในกระบวนการนโยบาย (Human Rights Mainstreaming Law)

หน่วยงานหลัก :

- สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

แนวทางปฏิบัติ

(1) บัญญัติกฎหมายบังคับให้ทุกนโยบายต้องผ่าน “การประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชน” HRIA (Human Rights Impact Assessment) กระบวนการของ HRIA ประกอบด้วย การคัดกรองโครงการ (screening) การระบุผู้มีส่วนได้เสีย (stakeholder identification) การวิเคราะห์ผลกระทบ (impact analysis) การมีส่วนร่วมของประชาชน (participation) และการกำหนดมาตรการป้องกันหรือเยียวยา (mitigation and remedy) ซึ่งสะท้อนหลักการสำคัญของสิทธิมนุษยชน

(2) จัดอบรมผู้บริหารรัฐด้าน Human Rights Governance

(3) จัดตั้งหน่วย “Human Rights Compliance Unit” ในทุกกระทรวง ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายด้านสิทธิมนุษยชน การติดตามตรวจสอบ (monitoring) การประเมินความเสี่ยง

แนวคิดใหม่

จัดทำ “Human Rights Budget Tagging” ดำเนินการโดยการติดป้ายกำกับ (tagging)” ให้กับงบประมาณแต่ละรายการ เช่น “สิทธิด้านการศึกษา” “สิทธิด้านสุขภาพ” หรือ “สิทธิของกลุ่มเปราะบาง” มีการสนับสนุนโดยตรง (direct) สนับสนุนทางอ้อม (indirect) หรือมีความเสี่ยงต่อการละเมิดสิทธิ (negative impact) การจำแนกเช่นนี้ช่วยให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่า งบประมาณของรัฐมีการกระจายไปสนับสนุนสิทธิด้านต่าง ๆ อย่างสมดุลหรือไม่ และมีช่องว่าง (gap) ในด้านใด

4 ปฏิรูปกระบวนการนิติบัญญัติแบบ “Pre-Law Civic Lab”

คือ การฟ้องคดีเชิงยุทธศาสตร์เพื่อปิดปากหรือข่มขู่ผู้ที่ใช้สิทธิแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วมทางสาธารณะ หรือการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและเอกชน เช่น นักกิจกรรม นักวิชาการ สื่อมวลชน หรือประชาชนทั่วไป

หน่วยงานหลัก :

- กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
- สำนักงานศาลยุติธรรม

แนวทางปฏิบัติ

(1) บัญญัติกฎหมาย Anti-SLAPP โดยกำหนดกระบวนการยกฟ้องอย่างรวดเร็ว

(2) จัดตั้งกองทุนคุ้มครองผู้ถูกฟ้องปิดปาก

(3) กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาคดีที่กระทบเสรีภาพให้รวดเร็วและโปร่งใส

(4) การประกันความเป็นอิสระของศาลและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม การสร้างระบบช่วยเหลือทางกฎหมายที่เข้าถึงได้ การคุ้มครองผู้เปิดเผยข้อมูล (whistleblowers) และนักปกป้องสิทธิมนุษยชน ตลอดจนการส่งเสริมสื่อมวลชนและภาคประชาสังคมให้สามารถทำหน้าที่ตรวจสอบอำนาจได้อย่างปลอดภัย

แนวคิดใหม่

“Public Interest Defender” จัดตั้งทนายสาธารณะเฉพาะคดีที่เกี่ยวกับประโยชน์สาธารณะ

5 ระบบฟื้นฟูเชิงบูรณาการ (Integrated Reintegration System)

หน่วยงานหลัก :

- กรมราชทัณฑ์
- กรมคุมประพฤติ
- กระทรวงแรงงาน

แนวทางปฏิบัติ

(1) เริ่มแผนฟื้นฟูตั้งแต่วันแรกที่เข้าสู่เรือนจำ เน้นการประเมินผู้ต้องขังรายบุคคล (individual assessment)

(2) มีฐานข้อมูลเกี่ยวกับทักษะ ความสามารถ และความพร้อมในการทำงานของผู้พ้นโทษ เพื่อให้สามารถ “จับคู่” (job matching) กับตำแหน่งงานที่เหมาะสม และเชื่อมฐานข้อมูลการจ้างงานกับเครือข่ายสถานประกอบการ

(3) ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่บริษัทที่จ้างผู้พ้นโทษ

แนวคิดใหม่

“Reintegration Credit Score” คือ แนวคิดเชิงนวัตกรรมในการประเมิน “ความพร้อมและความน่าเชื่อถือในการกลับคืนสู่สังคม” ของผู้พ้นโทษ โดยมีลักษณะคล้ายระบบคะแนนเครดิตทางการเงิน แต่ปรับใช้กับบริบทของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อใช้เป็น “เครื่องมือเชิงข้อมูล” สนับสนุนการตัดสินใจของภาครัฐ ภาคเอกชน และสังคมในการให้โอกาสแก่ผู้พ้นโทษอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

6 สร้าง “วัฒนธรรมหลักนิติธรรม” ผ่านระบบการศึกษา

หน่วยงานหลัก :

- กระทรวงศึกษาธิการ
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางปฏิบัติ

สร้าง Civic Lab ในมหาวิทยาลัย

(1) จัดตั้งเป็น ศูนย์/หน่วยงาน ภายใต้คณะ เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ อาชญาวิทยา หรือระหว่างสาขา (interdisciplinary lab)

(2) มีคณะกรรมการ ประกอบด้วยนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติจริง

(3) จำลองสถานการณ์คดี (mock trial) จัด Work shop สิทธิและหน้าที่พลเมือง

(4) ทำงานร่วมกับชุมชนจริง (Justice & Society Lab) เช่น การไกล่เกลี่ยข้อพิพาทการช่วยเหลือทางกฎหมาย (legal aid clinic) โครงการฟื้นฟูผู้พ้นโทษ (reintegration projects)

แนวคิดใหม่

พัฒนาเครื่องมือจำลองสถานการณ์ด้านกฎหมาย (Rule of Law Simulation Game) สำหรับนักเรียนและข้าราชการใหม่ เพื่อฝึกตัดสินใจภายใต้หลักสิทธิและความเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะ Roadmap 5 ปี
Thailand Rule of Law NEXT (2569 - 2573)

ปี/ระยะ	เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	มาตรการสำคัญ	หน่วยงานหลัก	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
ปีที่ 1 (2569) Phase 1: Foundation & Legal Design	วางโครงสร้างสถาบันและกรอบกฎหมาย	- จัดตั้งคณะกรรมการขับเคลื่อน Thailand Rule of Law NEXT - เริ่มพัฒนา Thai Rule of Law Contextual Index (TRLCI) - ออกแบบร่างกฎหมาย HRIA และ Anti-SLAPP - จัดตั้ง Pre-Law Civic Lab ในรัฐสภา	- สำนักนายกรัฐมนตรี - รัฐสภาไทย - สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	- มีโครงสร้างขับเคลื่อนระดับชาติ - ร่างกฎหมายสำคัญเข้าสู่กระบวนการพิจารณา - ดัชนี TRLCI ฉบับทดลอง
ปีที่ 2 (2570) Phase 2: Pilot Implementation	ทดลองใช้กลไกใหม่ในพื้นที่นำร่อง	- เปิด Legal First Response Centers 20 จังหวัด - ทดลองใช้ HRIA กับนโยบายขนาดใหญ่ 5 โครงการ - เปิด Open Justice Data Platform (รุ่นทดลอง) - ทำ Justice Equity Mapping ทั่วประเทศ	- กระทรวงยุติธรรม - สำนักงานศาลยุติธรรม - สำนักงาน - สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- ประชาชนเข้าถึงคำปรึกษากฎหมายเพิ่มขึ้น 20% - มีข้อมูลเชิงพื้นที่เพื่อจัดสรรงบประมาณ - มีระบบข้อมูลความยุติธรรมออนไลน์
ปีที่ 3 (2571) Phase 3: Expansion & Institutionalization	ขยายผลและตรากฎหมายถาวร	- ผ่านกฎหมาย Anti-SLAPP - ขยายศูนย์ Legal First Response ครบทุกจังหวัด	- รัฐสภาไทย - สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ	- กลไกสิทธิมนุษชนเป็นข้อบังคับทางกฎหมาย - ดัชนีหลักนิติธรรมผูกกับ KPI หน่วยงานภาครัฐ

ปี/ระยะ	เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์	มาตรการสำคัญ	หน่วยงานหลัก	ผลลัพธ์ที่คาดหวัง
		- บูรณาการ TRLCI เข้ากับระบบประเมินผู้บริหารรัฐ - เริ่มใช้ Human Rights Budget Tagging	- สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	- การฟ้องปิดปากลดลงอย่างมีนัยสำคัญ
ปีที่ 4 (2572) **Phase 4: Structural Reform & Cultural Shift**	ปรับโครงสร้างและสร้างวัฒนธรรมหลักนิติธรรม	- จัดตั้ง “สภาหลักนิติธรรมแห่งชาติ” - บรรจุวิชาพลเมืองกับหลักนิติธรรมในหลักสูตรระดับชาติ - ขยายระบบ Online Court และ Mobile Court - เริ่มใช้ Reintegration Credit Score สำหรับผู้พ้นโทษ	- กระทรวงศึกษาธิการ - กรมราชทัณฑ์ - กรมคุมประพฤติ	- มีหลักสูตรหลักนิติธรรม - อัตราการกระทำผิดซ้ำลดลง ≥10% - ความเชื่อมั่นต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น
ปีที่ 5 (2573) **Phase 5: Evaluation & Global Positioning**	ประเมินผลและยกระดับสู่มาตรฐานสากล	- ประเมินผลเชิงระบบทั้งประเทศ - เผยแพร่ Thailand Rule of Law Report สู่เวทีสากล - เชื่อมโยงดัชนีกับ SDGs และกรอบ UN - ปรับปรุงกฎหมายจากผลการประเมิน	- กระทรวงการต่างประเทศ - สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	- อันดับความเชื่อมั่นด้านหลักนิติธรรมดีขึ้น - ไทยเป็นต้นแบบ Rule of Law Reform ในอาเซียน - เกิดระบบปรับปรุงกฎหมายอย่างต่อเนื่อง

จากข้อเสนอแนะ Roadmap 5 ปี Thailand Rule of Law NEXT (2569 - 2573) ข้างต้น ควรมีการออกแบบกลไกเพื่อให้การสนับสนุนตลอด 5 ปี (Cross-Cutting Mechanisms) ที่เน้นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมให้เป็น Digital Transformation สามารถ ใช้ AI ในการวิเคราะห์แนวโน้มคดี และพัฒนาฐานข้อมูลระบบงานยุติธรรม (Justice Dashboard) เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ พร้อมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบ Citizens' Assembly ปีละ 1 ครั้ง รวมถึงการจัดทำพื้นที่ทดลองเชิงนโยบาย (Public Policy Sandbox) ซึ่งการดำเนินงานจะได้รับการสนับสนุนด้านการเงินและงบประมาณร่วมกับการจัดตั้ง "Rule of Law Innovation Fund" โดยมีการเชื่อมโยงงบประมาณกับผลลัพธ์ด้านความเป็นธรรม (Outcome-based Budgeting)

นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอเชิงโครงสร้างระดับชาติ (Transformative Proposal) คือการจัดตั้ง **"สภาหลักนิติธรรมแห่งชาติ" (National Rule of Law Council)** ให้มีสถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ที่สามารถติดตามประเมินผลหลักนิติธรรมแบบข้ามหน่วยงาน รายงานประจำปีต่อรัฐสภา เสนอปรับปรุงกฎหมายเชิงระบบ ถึงแม้จะเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นใหม่แต่สามารถออกแบบโดยมีโครงสร้างที่ไม่ซ้ำซ้อนกับองค์กรอิสระเดิมที่มีอยู่โดยมุ่งเน้นการประสานนโยบายเชิงระบบ

ดังนั้นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนหลักนิติธรรมไปสู่สากลจึงเป็นการเปลี่ยนผ่านเชิงโครงสร้างและเชิงวัฒนธรรม จากหลักนิติธรรมที่เน้นตัวบทและอำนาจรัฐ ไปสู่หลักนิติธรรมที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เน้นความยุติธรรมที่เข้าถึงได้ การคุ้มครองสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และการให้โอกาสในการเริ่มต้นใหม่อย่างแท้จริง

การที่จะขับเคลื่อนและพัฒนาหลักนิติธรรมของไทย จึงมิใช่เพียงเป้าหมายปลายทาง หากเป็น “กระบวนการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง” ที่หล่อหลอมรัฐ สังคม และประชาชนให้ร่วมกันสร้างสังคมที่ยุติธรรม เท่าเทียม โปร่งใส และยั่งยืน อันเป็นรากฐานสำคัญของประเทศไทยในการก้าวสู่มาตรฐานสากลและการพัฒนาที่ยั่งยืน

ที่ปรึกษา

พันตำรวจโท พงษ์ธร ธัญญสิริ

หัวหน้าผู้ตรวจราชการกระทรวงยุติธรรม

นายนิทัศน์ แสงวัฒนะ

รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม

ผู้จัดทำ

สำนักงานกิจการยุติธรรม

นางสาวนวรัตน์ นาควิจิตร

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ

นายนพพร ผิวขาว

นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ

นางสาวพรพิมล ปาละสุข

นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ

นางสาวรูปธรรมา สุขเนียม

นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ

นางสาวนันทิชา กรวยสวัสดิ์

นักวิชาการยุติธรรม

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เปรมฤดี เพ็ชรกูล

หัวหน้าโครงการ

อาจารย์ ดร.นันท์รพัช ไชยอัครพงศ์

ผู้ร่วมโครงการ

อาจารย์ ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน

ผู้ร่วมโครงการ

นายณัฐกร คล้ายสุบิน

ผู้ช่วยบริหารงานโครงการ

นางสาวมาริษา กองเงิน

ผู้ช่วยบริหารงานโครงการ

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม

อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 9 ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษาฯ

ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

www.oja.go.th

โทรศัพท์ 0 2141 3666

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

เลขที่ 50 ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

www.ku.ac.th

โทรศัพท์ 0 2579 0113, 0 2942 8200-45